

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ

Вороткова Дарія Вікторівна

*здобувачка освітнього ступеня «Бакалавр»,
Державний торговельно-економічний університет*

Економічна дипломатія – це інструмент швидкого реагування, що дозволяє державі ефективно керувати ресурсами в умовах нестабільності. Для України дослідження цієї теми має критичне значення, оскільки вітчизняна дипломатія сьогодні постає не просто частиною зовнішньополітичної діяльності, а стратегічною основою захисту економічного суверенітету.

Для забезпечення національної стійкості важливо розуміти, що економічна дипломатія – це набагато більше, ніж просто вузько спрямоване стимулювання збуту товарів на зовнішніх ринках. Вона включає глибоку взаємодію з міжнародними організаціями, координацію між державними органами та бізнесом, а також боротьбу за створення стабільного зовнішнього середовища, яке б підтримувало внутрішню міцність країни.

Історично торговельна діяльність була одним із першоджерел дипломатії. Від часів Стародавньої Греції до Середньовіччя постійні представництва створювалися саме для врегулювання суперечок між купцями та місцевою владою [1, с. 2]. Якщо раніше економічна дипломатія часто асоціювалася з агресивною колоніальною політикою, то зараз це вже цивілізований комплекс узгоджених заходів за яким діють країни. Сьогодні економічна дипломатія спрямована на залучення інвестицій та активний вплив на міжнародну арену з урахуванням національних інтересів. Цей історичний досвід доводить, що здатність держави захищати свій капітал є невід'ємною частиною її суверенітету.

На межі 20 та 21 століть значення економічної дипломатії для стабільності держав суттєво посилилося. Особливо важливою вона стала для країн, які лише розбудовували ринкові відносини та шукали своє місце у світі. Наразі, завдяки цифровим технологіям, посольства та консульства можуть координувати розвиток бізнесу за кордоном. Тепер вони допомагають вітчизняним компаніям долати труднощі та захищати свої інтереси в країнах із нестабільними законами чи складним політичним кліматом. Для України це означає перехід до значно активнішої політики одночасного захисту внутрішніх потреб українців та підлаштовування під вимоги світового ринку.

Функціональна роль економічної дипломатії реалізується через три ключові напрями. По-перше, це використання політичного впливу для стимулювання торгівлі. По-друге, це розвиток взаємної економічної залежності, за якої пряма агресія стає занадто дорогою для загарбника. Якщо держави пов'язані глибокими інвестиціями, вони мають більше стимулів для збереження миру. По-третє, це створення «подушки безпеки» через участь у міжнародних організаціях, що захищає економіку від раптових подій глобального рівня.

Окремої уваги заслуговує примусовий характер сучасної економічної дипломатії, що проявляється через санкції та ембарго. У сучасну епоху санкції вважаються заходом превентивної дипломатичної діяльності. Це мирна альтернатива військовому втручання, спрямована на зміну політики країн-агресорів. Ефективність таких методів залежить від здатності демократичної спільноти до консолідованого тиску. Для України економічний тиск на агресора та фінансова допомога від партнерів є частиною виживання національної економіки.

Роль дипломатії проявляється також у здатності підтримувати життєздатність національної економіки безпосередньо в умовах воєнного стану. Через ефективні переговорні процеси держава знаходить шляхи для відновлення торговельних потоків навіть за умови фізичної блокади транспортних вузлів. Проактивна позиція дипломатів дозволяє зберігати високий рівень міжнародної підтримки, поступово перетворюючи термінову гуманітарну допомогу на стратегічне та довгострокове партнерство [1, с. 4]. Такий підхід забезпечує стабільність фінансової системи та дає змогу залучати зовнішні ресурси тоді, коли внутрішні можливості країни значно вичерпані. Практичним підтвердженням цього стали успішна реалізація «зернової угоди» та трансформація фінансових запитів у спільні інвестиційні проєкти.

Особливе місце в забезпеченні стійкості посідає інвестиційна привабливість як засіб захисту. Коли в економіку країни інтегрований капітал провідних світових держав, безпека країни стає їхнім прямим інтересом. А створення спільних оборонних підприємств із західними гігантами – це вища форма економічної дипломатії, де відбувається вкорінення інтересів союзників у нашу національну безпеку, що робить стійкість держави міжнародно визнаною.

Економічна дипломатія сьогодні робить перші кроки у майбутнє післявоєнне відновлення. Робота над доступом до міжнародних фондів та інтеграція в економічний простір Євросоюзу – це те реальне над чим зараз варто працювати. Через розвиток міжнародної співпраці дипломатія забезпечує важливий перехід від кризового управління до сталого розвитку, що є пріоритетом національної безпеки України

Підсумовуючи, можна стверджувати, що економічна дипломатія в сучасних реаліях перестала бути просто допоміжним інструментом

зовнішньої політики. Сьогодні вона є важливою часткою глобального механізму на якому будується національна стійкість та безпека держави. В умовах глобальних криз та повномасштабних воєнних конфліктів саме здатність дипломатичного корпусу ефективно комунікувати з міжнародними партнерами, залучати фінансові ресурси та синхронізувати санкційний тиск на агресора визначає життєздатність усієї національної системи.

Для України досвід останніх років став підтвердженням того, що економічна дипломатія – це «другий фронт», успіхи на якому забезпечують стабільність тилу та підтримку передової. Стійкість нашої держави сьогодні тримається на трьох основних стовпах: безперервній військовій та фінансовій допомозі союзників і залученні її в оборонно-промисловий комплекс, здатності адаптувати експортні шляхи до екстремальних та старанні наших військових.

Перспективи подальшого розвитку України безпосередньо залежать від якості економічної дипломатії в процесі післявоєнної відбудови. Справжня національна безпека буде досягнута тоді, коли Україна зможе перетворити статус країни, що потребує допомоги, на статус рівноправного та привабливого економічного партнера. [3, с. 5]. Саме тому розбудова власної економічної дипломатії, підвищення кваліфікації фахівців у сфері зовнішньоекономічної діяльності в межах дипломатичної служби та гармонізація зусиль державного і приватного секторів є необхідними умовами для успішної інтеграції України в європейський та світовий геоekonomічний простір.

Список використаних джерел:

1. Пасько О. В. Економічна дипломатія та її роль у забезпеченні економічної безпеки України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. URL: https://www.researchgate.net/publication/371586210_ECONOMIC_DIPLOMACY_AND_ITS_ROLE_IN_ENSURING_ECONOMIC_SECURITY_OF_UKRAINE
2. Палатна М. С. Санкційна політика як інструмент забезпечення національних інтересів: теоретико-правовий аспект. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 2 (70). С. 14–21. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/74c31b7b-a3d1-412d-ac64-006168f29ffd/content>
3. Палатна М. С. Сучасні тенденції санкційної політики: міжнародно-правовий та національний аспекти. *Наукові перспективи*. 2023. № 10 (40). С. 136–149. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/7033/7073>